

KINH TẾ THÁI LAN

BANGKOK TRỞ LẠI MỘT CANH BẠC LỚN

MIKE LEVIN

(Chủ biên kinh tế của tờ Asian Business)

Ngân ngũ có câu: "Không dám liều thì không được gì cả". Thế là chính phủ Thái Lan đã tung ra hàng loạt các cải cách kinh tế gây nhiều tranh luận.

Như một con bạc lần lộn giữa hy vọng và logic, Thái Lan đã lao vào năm 1992 bằng một chiến lược kinh tế nhằm lấy lại cái đã đã mất.

Các chuyên gia kinh tế hàng đầu của chính phủ đánh cuộc rằng sửa chữa lại các luật thuế, hạ giảm lãi suất và thuế nhập khẩu, sẽ làm gia tăng mạnh hàng xuất khẩu, và các khoản đầu tư mới từ nước ngoài, cũng như tại trong nước. Ý đồ này đến với Thái Lan một năm sau khi nước này vẫn giữ được mức tăng trưởng đáng khâm phục: tổng sản phẩm quốc dân là 8%, và đầu tư ở mức 277 tỷ Baht, tương đương 11 tỷ US đô-la, đó là mức thấp nhất trong nửa thập niên qua.

Cố gắng này nhằm kéo nền kinh tế ra khỏi những bộ phận tương đối trì trệ, đồng thời

cũng xuất phát từ các yêu cầu chính trị. Chính phủ của Thủ tướng Anand Panyarachun sẽ phải tổ chức tổng tuyển cử vào tháng 3 (1), và những hứa hẹn cho một nền kinh tế sáng sủa hơn sẽ là cách tốt nhất để cho giới quần nhân cầm quyền tại Thái Lan vui vẻ rút lui (2).

Nhưng chiến lược kinh tế này không thể không có sự liều lĩnh. Sự khôn ngoan thông thường nói với bạn rằng, đừng bao giờ cắt giảm thu nhập của chính phủ bằng cách giảm thuế, vào thời điểm mà sự thâm hụt tài khoản vãng lai của bạn đang gia tăng, và cũng không nên gia tăng nhập khẩu. Cũng là không khôn ngoan đối với một nền kinh tế dựa vào sự phát triển kỹ nghệ mà lại gây lạm phát bằng cách cắt giảm thuế, điều đó khuyến khích giới tiêu thụ tiêu xài và lương bổng tăng cao.

Nhưng nhiều người cảm thấy canh bạc này là cần thiết, nếu Thái Lan muốn vượt qua được sự nổi tiếng của nó là một

trung tâm lao động rẻ cho các nhà sản xuất Nhật Bản, Đài Loan và Hồng Kông. Dự kế này nhằm đem lại một sự tăng trưởng mới được dẫn dắt bởi các nhu cầu nội địa và đầu tư, nâng đỡ bởi các ngành kỹ nghệ xuất khẩu, mà các nhà đầu tư nước ngoài đã đóng góp vào đây đến 8,5 tỷ US đô-la từ năm 1987.

Một năm sau khi được bổ nhiệm bởi các lãnh tụ của cuộc đảo chánh tháng 2 năm 1991, Thủ tướng Anand và nội các của ông đã gây chuyển biến tốt trong giới kinh doanh Thái. Các chương trình nhằm mở rộng sự tự do kinh doanh, đã điều chỉnh và củng cố các thị trường tài chính, giá đầu được thả nổi, và tái tạo khuynh hướng hướng về sự tư nhân hoá.

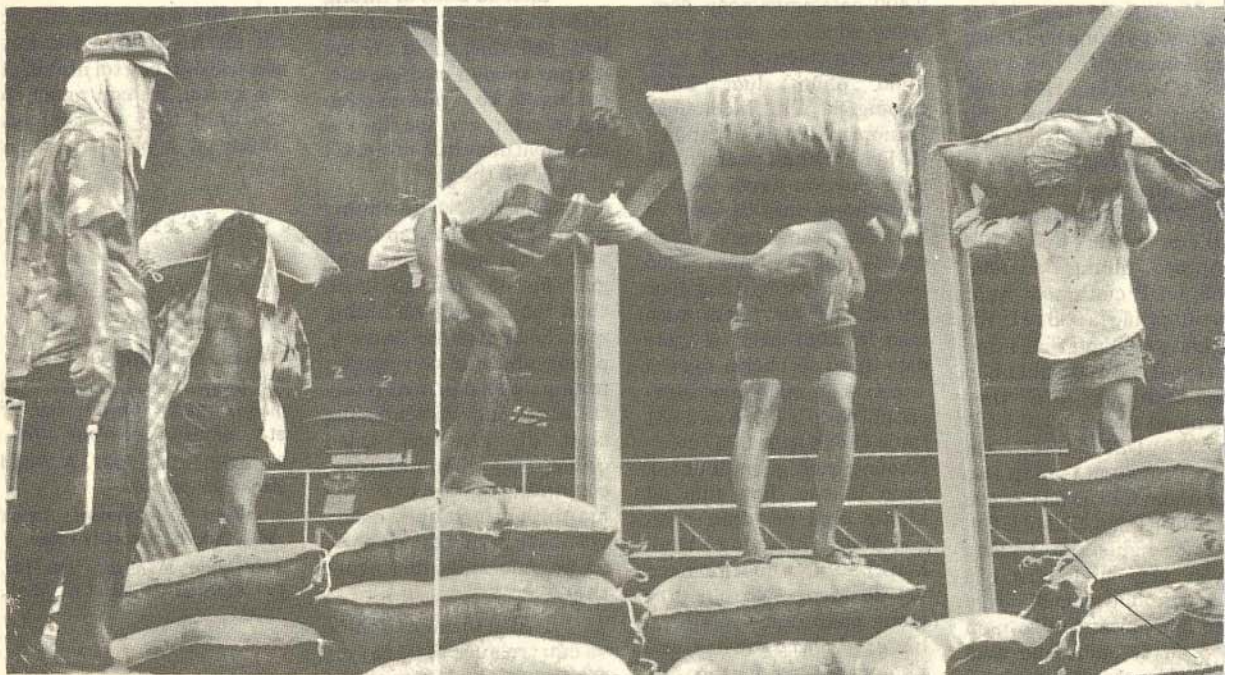
Thủ tướng Anand tuyên bố rằng thành tựu có ý nghĩa nhất của chính phủ ông là sửa lại các luật thuế đã lỗi thời, đó là một việc làm có cảm tính chính trị mà một vài nội các

công cụ trước đây đã dám ngạo.

Giảm thuế lợi tức nhân, cắt giảm thuế suất công ty từ 35% xuống còn 30%, áp dụng chung một sắc thuế giá gia tăng 7%, điều đó nghĩa là làm một cuộc cá mạng nho nhỏ trong nền kinh tế có lịch sử tự bảo hộ. Hàng xuất khẩu thì được miễn thuế giá gia tăng, và hiện nay nhà đầu tư nước ngoài được đóng thuế như các công nhân trong nước.

Những cải cách như thế sẽ giúp quốc gia cạnh tranh được với quốc tế, hay ít nhất cũng giúp thích ứng được với quốc tế, như ông Siri Gajarende, Giám đốc Ngân cứu của Ngân hàng Thái Lan đã nói.

"Mục tiêu chủ yếu là loại trừ sự đóng thuế này chồng thuế kia (3) hay là" đập thuế ông nói tiếp" trong khi mở rộng thu thuế (nghĩa là như người thực sự đóng thuế). Trong quá khứ, nhiều công

Bao gạo là bao tiền: giá gạo đang tăng trên thị trường thế giới

30 PHÁT TRIỂN KINH TẾ

hái đã trốn không đóng đồng thuế nào cả, họ đẩy các trách nhiệm này cho một số hộ các công ty nội địa và nước ngoài.

Là luật sư và chuyên gia thuế, ông Suvarn /alaisathien cảm thấy luật thuế mới sẽ làm hài lòng các ông ty nước ngoài "trước tiên bởi các nhà cạnh tranh người Thái (với các công ty nước ngoài) sẽ phải trả thuế nhiều hơn (bằng thuế trị giá gia tăng), thứ hai là các nhà đầu tư nước ngoài sẽ có nhiều tiền hơn, thông qua sự duyệt xét lại lý suất thuế lợi tức, và điều đó sẽ khiến họ hạ giảm được tổng chi phí cho các công ty của họ".

Trong khi không ai phủ nhận các lợi ích dài hạn của sự tái cấu trúc lại thuế khóa, thì lại xuất hiện những cơn nhức đầu ngắn hạn.

Một trong những lý do là thuế trị giá gia tăng vẫn chưa được hiểu biết đầy đủ, nhiều nhà phân tích tin rằng nó chỉ được áp dụng, đến giữa năm, trước khi hệ thống thuế khóa được kết hợp đầy đủ.

Lý do thứ hai là viễn ảnh của nạn lạm phát. Nhiều quốc gia trải qua giai đoạn đầu áp dụng thuế trị giá gia tăng, đã bị lạm phát, bởi giá cả ban đầu sẽ gia tăng, mặc dù mặt bằng giá cả vẫn bình ổn như các cải cách thuế khóa khác đã đạt được.

Nhưng, nhà kinh tế học hàng đầu của Ngân hàng Bangkok, ông Nimit Non-apunthawat đã cảnh báo: "Nếu nạn lạm phát dẫn đến yêu cầu phải tăng lương, nó sẽ sinh ra đường xoắn tiền lương-giá cả - và thế là nạn lạm phát có thể sẽ bị kéo dài".

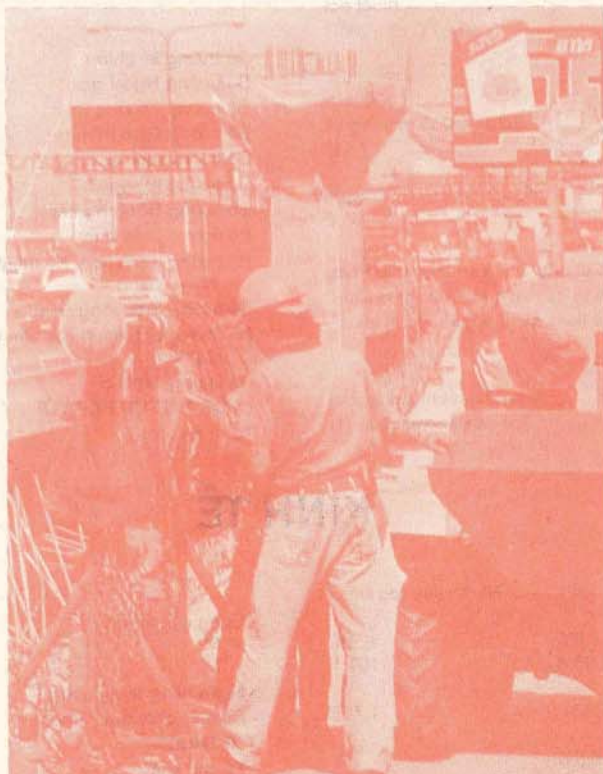
Năm 1991 một chính sách tiền tệ chặt chẽ khiến lãi suất tăng lên trên 17% suốt năm, nên lạm phát bị kìm hãm xuống 5,8%. Nhưng Viện Nghiên cứu Phát triển Thái Lan (TDRI), một kho tư tưởng của nước Thái đã được ủng hộ bởi quyền lợi của khu vực tư nhân, tiên đoán lạm phát có thể tăng lên 7,2% trong năm nay, chủ yếu là do thuế trị giá gia tăng, nhưng cũng do sự tiền lợi tức tiêu xài của người tiêu thụ sẽ lớn hơn.

Sức mua của dân chúng có thể sẽ lên cao trong năm

nay, bởi người ta trông chờ một sự tăng lương trong đồng lương tối thiểu/1 ngày (hiện nay vào khoảng 100 Baht, hay là 4 US đôla ở Bangkok), và người ta cũng kỳ vọng giá cả các mặt hàng nông sản xuất khẩu truyền thống của Thái Lan như

những mô hình đầu tư nhất định, gây ra từ sự giảm bớt tình trạng khủng hoảng cũng là những nhân tố quan trọng.

Một số nhà phân tích không đồng ý với Viện Nghiên cứu Phát triển Thái Lan. Họ tin rằng nền kinh tế Thái phải gần

Cơ sở hạ tầng được quan tâm: xây dựng xa lộ ở Bangkok

giao sẽ tăng lên trên thị trường quốc tế. Nạn lạm phát ở Indonesia, nạn lạm phát ở Trung Quốc, và cuộc chiến vùng Vịnh, đưa đến hậu quả là sẽ gia tăng nhu cầu giao thông nhiều năm nữa (sau năm 92).

Viện Nghiên cứu Phát triển Thái Lan cũng tiên đoán tổng sản phẩm quốc dân sẽ tăng trưởng giữa 7,6% và 8,9%, tùy thuộc vào sự ổn định của quốc gia sau cuộc tổng tuyển cử (22.3.1992). Một chung cuộc sa sút sẽ gây ra từ sự bất ổn chính trị, nếu chính phủ công cử sau này không đáp ứng các đòi hỏi của giới quân nhân.

Cuộc đảo chính năm qua là nguyên nhân chính khiến đầu tư tư nhân sụt giảm xuống 41,6% năm 1991, mặc dù chiến tranh vùng Vịnh, và một thời điểm bão hòa tư nhiên đối với

hết năm nay, mới phục hồi lại từ sự sụt giảm đầu tư của năm 1991, và có thể may mắn đạt được mức tăng trưởng 8%.

Họ cũng chỉ ra rằng có những kiểm chế ngân sách mà chính phủ phải đương đầu, khi thu nhập thuế bị sụt giảm, tất cả đều cho rằng chính phủ có thể sẽ mất khoảng 70 tỷ Baht (=2,8 tỷ USD) tiền thuế trong năm nay.

Các nhà kinh tế học của chính phủ mong mỏi rằng tiền bạc trước kia đã phải trả vào thuế, thì nay về phía tư nhân sẽ kích động một sự bùng nổ sự mua sắm, đặc biệt là xe hơi và nhà ở (4).

Giúp kích lệ sự tăng trưởng trong lãnh vực tư nhân, Ngân hàng Thái Lan cắt lãi suất xuống còn 15% trong tháng Mười năm ngoái, và cắt

giảm thêm 0,5% nữa trong suốt 3 tháng đầu năm nay. Người ta hy vọng rằng sẽ còn cắt giảm thêm nữa trong 3 tháng tới.

Chính phủ mong mỏi rằng giải tỏa bớt chính sách tiền tệ và nới lỏng các luật thuế, sẽ đưa đến kết quả là khuyến khích xuất khẩu và hãm được sự thâm hụt tài khoản vãng lai của quốc gia. Nhưng trong những biện pháp ngắn hạn này sẽ khiến cho vấn đề tệ hại hơn bởi sự gia tăng nhập khẩu, và giữ mức thâm hụt mậu dịch ở mức cao.

Sau một năm đầy bất hạnh cho ngành du lịch và cho những đầu tư mới từ nước ngoài, năm qua Thái Lan đã phải đương đầu với gần như một cuộc khủng hoảng với một thâm hụt tài khoản vãng lai đến 203 tỷ Baht (=8 tỷ USD), tương đương 8,6% tổng sản phẩm quốc dân, nếu đem so sánh với năm 1987, khi mà nền kinh tế quốc gia bước đầu tăng vọt lên. Khi ấy (1987) mức thâm hụt là 9,3 tỷ Baht (=368 triệu USD), chỉ vào khoảng 0,7% tổng sản phẩm quốc dân.

Chính phủ đã tiên đoán sẽ có sự tăng nhẹ thâm hụt trong năm nay ở mức 212 tỷ Baht (=8,4 tỷ US đôla), hay là 8,3% tổng sản phẩm quốc dân, (sở dĩ sự thâm hụt chỉ tăng chút ít), là nhờ ở sự gia tăng xuất khẩu. Nhưng với việc bãi bỏ thuế quan một số mặt hàng nhập khẩu chủ yếu, và doanh thu do ngành du lịch đem lại chỉ kỳ vọng đạt doanh số 129 tỷ Baht (=5,2 tỷ US đôla), (trước tình hình như thế) một vài nhà phân tích tin rằng sự thâm hụt tài khoản vãng lai còn tăng lên tới mức 230 tỷ Baht (=9,1 tỷ US đôla).

Một sự thâm hụt gia tăng có thể phát sinh từ một quốc gia đang trên đà kỹ nghệ hoá, miễn là thu nhập du lịch và từ bản nước ngoài cứ tiếp tục chảy vào quốc gia ấy. Nhưng trong năm 1991 số du khách đến Thái Lan chỉ vào khoảng trên 5 triệu người, thấp hơn nhiều so với dự kiến 6 triệu, và đầu tư nước ngoài đã cam kết chỉ đạt 5,1 tỷ USD, gần 65% thấp hơn so với năm 1990.

(Xem tiếp trang 35)

Lời (lỗ) theo tỉ lệ của		
anh số	Tích sản	Trị giá tài sản thuần của cổ đông
7,7	5,5	21,9
11,8	10,9	35,5
0,7	2,9	10,6
5,3	6,4	11,2
9,8	12,5	26,0
11,0	6,3	20,1
5,2	4,7	10,1
1,3	2,6	12,6
7,1	11,3	22,8
4,1	5,9	33,5
22,3	35,3	62,6
3,8	8,2	19,8
8,0	11,7	34,4
4,9	4,8	17,2
38,0	11,3	18,8
7,0	7,0	9,4
6,0	7,2	13,9
25,9	20,1	25,3
8,9	5,8	8,8
5,0	7,9	18,8
0,6	2,9	8,3
0,4	1,1	2,8
6,4	12,7	25,1
10,5	8,7	29,2
31,5	11,3	15,2
4,6	14,3	21,9
34,5	19,5	26,4
7,6	7,4	16,2
14,3	7,4	17,2
19,9	12,2	18,5
3,8	1,3	4,7
7,2	5,1	10,6
10,9	7,5	11,2
6,7	8,6	22,1
6,3	5,7	9,7
6,0	9,1	24,1
7,2	11,4	24,7
36,8	7,5	18,6
5,8	4,9	6,9
4,3	10,1	14,4
35,3	12,6	17,8
38,9	13,2	23,9
5,9	8,2	21,7
11,8	16,3	21,4
25,3	9,2	14,4
20,7	31,4	49,8
7,6	13,0	23,0
(1,9)	(1,8)	(6,9)
18,3	7,8	11,7
6,4	2,1	15,9

nguồn: ASIAN BUSINESS 3.92

(Tiếp theo trang 31)

Gia tăng lợi tức cá nhân sẽ khiến hàng tiêu dùng nhập khẩu tràn ngập thị trường, mặc dù chính phủ dự báo toàn bộ nhập khẩu chỉ tăng 16,4% trong năm nay, so với 17% trong năm 1991. Nếu dự báo này (nhập khẩu chỉ tăng 16,4%) và sự tiên đoán xuất khẩu tăng 17,1% là đúng, thì Thái Lan sẽ có cơ may cắt giảm được mức thâm hụt mậu dịch (5).

Thực vậy, Phó Thủ Tướng Sanoh Unakul tin rằng xuất khẩu có thể tăng lên đến đỉnh 20% nhờ vào các sản phẩm mới, chẳng hạn các linh kiện của máy điện toán, và các mặt hàng điện tử khác, điều này sẽ tăng giá trị xuất khẩu của Thái Lan, và sẽ nâng cao hình ảnh của nước Thái, cũng như càng ngày càng có nhiều hoạt động đầu tư nước ngoài đến hợp tác với Thái.

Chính phủ cũng không lo lắng quá nhiều vì sự xuống dốc trong các thị trường Tây phương bởi nhu cầu nội địa và ở các quốc gia châu Á cũng đang tăng trưởng. Cũng có một sự tin tưởng lớn lao rằng sự xuất khẩu trong tương lai sẽ được lợi nhờ vào sự chuyển vận tốt của hải cảng mới ở Laem Chabang, trên bờ biển phía Đông, mặc dù cơ sở giao thông hạ tầng để phục vụ cho cảng còn đang ở giai đoạn xây dựng.

Vấn đề cơ sở hạ tầng nghèo nàn làm giới hạn sự tăng trưởng, như một nhà đầu tư lâu năm đã than phiền, đã nhận được sự quan tâm đúng mức, và đang nảy sinh những cơ hội mới cho sự đầu tư hồi sinh lại từ sự tàn tạ của năm qua.

Chính phủ của Thủ tướng Anand đã thành công và được ca ngợi nhờ thực hiện các dự án đồ sộ, bao gồm phi trường Nong Ngu Hao, phi trường quốc tế thứ hai ở Bangkok, dự án xây dựng hệ thống liên lạc viễn thông hợp tác với công ty kinh doanh nông sản khổng lồ Charoen Pok-phand, dự án vận tải lớn của Bangkok, hợp tác với công ty Hopewell Holdings của Hồng Kông, và dự án xây dựng 16 xa lộ xuyên khắp đất nước. Một dự án chuyên chở phục vụ thủ đô Bangkok liên kết với công ty

Lavalin của Canada vừa mới được triển khai.

Để tạo thuận lợi cho sự mở rộng cơ sở hạ tầng, chính phủ phải tăng mức vay mượn cao nhất từ 2 tỷ đến 2,5 tỷ USD. Sự chính đồn hơn nữa trong lĩnh vực ngân hàng và các thị trường tài chính, cũng như sự tư nhân hóa hãng Hàng Không Thái, dự định thực hiện trong năm nay, cũng có thể sẽ nâng mức tăng trưởng kinh tế lên.

Ông Nimit chuyên gia kinh tế của Ngân hàng Bangkok cảm thấy sự tăng trưởng kinh tế của năm 1992 này "sẽ tùy thuộc chủ yếu vào các nhân tố trong nước, chủ không phải từ các nhân tố bên ngoài". Việc Thái Lan có thể từ bỏ sự lệ thuộc vào các ngân quỹ nước ngoài hay không, và đặt cược sự tăng trưởng kinh tế trong tương lai vào sự kích thích các yếu tố trong nước là một cái gì đó khiến các quốc gia khác ở trong vùng đang quan sát một cách cẩn thận.

Nhiều người tin tưởng Thái Lan đang chơi một canh bạc dựa trên sự cải cách quá nhiều và quá sớm. Nhưng nếu chính bạn không dám đánh cược, thì ai đây sẽ làm việc đó?

TRẦN NGỌC XUÂN

(Theo ASIAN BUSINESS, tháng 3.1992)

(1) Đã tổ chức tổng tuyển cử ngày 22.3.92

(2) Hơn 1 năm sau ngày giới quân sự Thái Lan tổ chức đảo chính không đổ máu, lật đổ chính phủ của Thủ tướng Choonhavan, giới quân nhân này thật sự nắm quyền tại Thái Lan đã khống chế chính phủ và quốc hội Thái, họ đã sửa đổi hiến pháp có lợi cho họ, và ngày 8-4-92 họ đã đưa vị tướng trong Hội đồng quân sự tối cao vào chức vụ Thủ tướng.

(3) Tình trạng giống ở nước ta (BT)

(4) Nhà nước mất thu nhập thuế (do các cải cách luật thuế) sẽ tăng dự trữ tiền tệ về phía tư nhân, họ sẽ dùng tiền này để mua sắm xe cộ & nhà cửa.

(5) Xem "Một số tài liệu thống kê về Thái Lan" đăng trong số này, phần "Mậu dịch", để so sánh mức thâm hụt mậu dịch của Thái Lan (BT)

TÌM ĐỌC

HIỆN TÌNH KINH TẾ VIỆT NAM

- NHỮNG VIỄN ẢNH PHÁT TRIỂN

của Lê Khoa, được phát hành rộng rãi trong tháng 4.92

ĐÍNH CHÁNH

Trong PTKT số 18, bài *Thống kê trong cơ chế thị trường hiện nay* của Nguyễn Phú Tụ có những điểm sai sót sau:

- Trang 26, cột 2, dòng 7 và 8 (hay tổng thu nhập), quốc nội sửa lại (hay tổng thu nhập) quốc nội; (hay tổng thu nhập quốc gia) sửa lại (hay tổng thu nhập) quốc gia

- Trang 37, các số (hoặc chữ) đi kèm với chữ trong ký hiệu là các chỉ số

Ví dụ: p1 sửa lại p1

ip sửa lại ip

Các công thức đều thiếu gạch ngang

Ví dụ:

$$I_p = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_1} \quad \text{sửa lại:} \quad \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_1}$$

Thành thật xin lỗi tác giả và bạn đọc

PTKT